

מרד:

עין משפט
נר מצוה

בג א מיי פ"ז מהל' עבודת כוכבים הל' יח סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סימן קמז סעיף ד': **מוד ב ג מיי** פ"ג מהל' ק"ש הלכה ד [ח] סמג עשין יח טור וש"ע א"ח סימן סה סעיף ג: **מוד ד מיי** פ"ו מהלכות עבודת כוכבים הל' יח סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סימן קמז סעיף יד: **מוד ה מיי** שם הלכה טו סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סימן קלט סעיף ו:

רבינו חננאל

מתני' שאל פולקוס בן פלוסלוס את רבן גמליאל בעכו במרחץ של אפרודיטי אמר לו כתוב בתורה ולא ידבק בידך מאומה מן החרם מפני מה אתה בומרחץ של אפרודיטי פי' שם אותה עבודה כוכבים אפרודיטי אמר לו אין משיבין במרחץ כשיצא אמר לו אני באחי בגבולה וכי עד שאת נוהג בה כבוד משום אלוה היא שאסרה התורה אבל זו שעל הכיב והכל מבזין בה ומשתינין בפניה לא. ומקשינן והכי שרי לרבן גמליאל למימר ליה במרחץ אין משיבין במרחץ והאמר רבי יוחנן בכל מקום מותר להרהר חרץ מן בית המרחץ ובית הכסא. וכי תימא כלשון חול אמר ליה. והאמר אביי דברים של חול מותר לאומרן במרחץ בלשון ר' חמא ר' הושעיא אומר תשובה גנובה השיבו רבי גמליאל לאותו הגמון ואני אומר אינה גנובה. מאי גנובה דאמר ליה זו עומדת על הכיב והכל משתינין בפניה. וכי משתינין מאי היו והרי פעור שמפעירין עצמן בפניו ואינו בטל מפני שמפעירין עצמן לפניו. ואי' תמא בר חנינא ואני אומר אינה גנובה (מאי גנובה דאמר ליה זו עומדת על הכיב. פטור עבודתה בפעירות אפרודיטי אין א) עבודת כוכבים בהשתנה וכיון שהשתין בטלה. שלא בטובה כלומר בתנא אינו מהנה לעבודת כוכבים. ואני אומר אינה גנובה (כשאנינו) [דנין] בא הוא בגבולה אסור כי רחיצת רבן גמליאל בתנא שלא בטובה כי טובת אחרים דמי למה כי כיון שראוי ר"ג רוחץ שם אחרים רבים באים ורוחצין ומהנין לעבודת כוכבים אלא מפני שבאת היא בגבולו לפיכך הוא מותר. ואסיק' וכי נעשה מרחץ נוי לאפרודיטי מאי הוי והתניא האומר בית זה לעבודת כוכבים לא אמר כלום וכן האומר

^[א] ז"ל אפרודיטי אין עבודתה נשחמנה.

תנא כשיצא א"י אין משיבין במרחץ. פי' רשז"ס כשינא א"ל לפי שאין משיבין במרחץ לא הייתי יכול להשיצן עד עכשיו שיצאתי ובהכי יצאח דלא תקשי מתני' וי"ס דגרסי כצרייתא וכשינא א"ל אין משיבין וכו' משמע דכשינא לא השיצו אלא אין משיבין וקשה להר"ר אלחנן דבמתני' קתני וכשינא השיצו ואור"י דג' צמים יש במרחץ כמו שמפרש צפ"ק דשבת (דף י.) פנימי אין שם שאילת שלום אמלעי יש צו שאילת שלום ואין שם דברי תורה חילון מותר אף צד"ת והוא שאלו צבית הפנימי ושם לא השיצו כלום וכשינא מצית הפנימי לאמלעי השיצו אין משיבין במרחץ ומשום דרכי שלום השיצו כך מפני איצת אותו הגמון דהוי כמו שאילת שלום וכשינא לצית החילון השיצו תשובות ומשנתנו שאף דברי תורה מותרים **שם: תשובה** גנובה. פ"ה דחכו בקש מיהו אין לפרש כן לדברי אצי ולרבה צר עולא שאומרים שפילו לא היה כדברי ר"ג לא היה אסור לכן נראה לפרש גנובה כלומר ^(י) עלוצה ומכוסה ממנו ותגנוז את לצבי מתרגמינן וכשינא מייני (גראשית **לא): והאמר רבא** פעור יוביה. לכאורה משמע דרבה אמר למילתיה דזוכתא אחריתי ולא נתפרש היכא: **נהנין** **במנה** **שא** **בטובה**. פירש רש"י כאן שאין ^(ח) להחזיק טובה לכומרים בכך בטובה שזריך להחזיק טובה אצל לקמן פרק רבי ישמעאל (דף נא:.) פ"ה בטובה ששכר וכן פ"ה ולא נהירא לר"ת דלשון טובה לא משמעה הכי ולאדרינה ששכר ושלא ששכר מיציעי ליה ועוד דאי ששכר אסור ומטעם שמרויח לעבודת כוכבים תקשי מהכא למ"ד לעיל צפ"ק ^(דף י.) מהנה מותר ועוד דאמרין לקמן פרק רבי ישמעאל ^(דף נא:.) ^(ט) דליכא לאחרים חלק זהדה אפילו טובת הכומרים שירא ופי מיירי ששכר כי איכא לאחרים חלק זהדה נמי מאי הוי הא מרויח לעבודת כוכבים לכן נראה לר"ת כמו שפי' רש"י כאן ועוד נראה לר"ת דמה שאנו אופיין עתה בתנור של כומרים וטוחנין צריחים של מים שלהם ודאי ליכא לנימא דלא מיציעא ששכר דשרי דלין אנו מחזיקין להס טובה אלא אפילו שלא ששכר נמי מותר כיון שאין התנור והריחים צבית העבודת כוכבים עצמו כמו הכא מרחץ של אפרודיטי ולא דמי ליריד של עובדי כוכבים דאסרנא לעיל פ"ק ^(דף י.) אליצא דרבי יוחנן דאמר נהנה אסור

מהנה לא כ"ש דהתם עושין מן המכס זרכי עבודת כוכבים אצל הכא אין עושין אלא הנאת הכומרים והכי נמי אמרינן בסוף סוור

ומורה (פאהדיון דף עד:) אכן קאווקי ואמונקי היכי יחצין אלא הנאת עצמן שאני וגרם לקמן פרק רבי ישמעאל צירושלמי חלילין של עבודת כוכבים אסור לספוד צהן ואם היו מעלין שכר למדינה אע"ג שהן עושין לאורך עבודת כוכבים מותר לספוד צהן חנויות של עבודת

כוכבים אסור לשכור מהם ואם היו מעלין שכר למדינה אע"ג שהן ^(י) לאורך עבודת כוכבים מותר גנאין של עבודת כוכבים אסור ליתן להם אם היו מעלין שכר למדינה אע"ג שהיא לאורך עבודת כוכבים מותר: **וב'י** ^(ב) נעשה מרחץ נוי לעבודת כוכבים מאי הוי. וקשה דהא לקמן ^(דף נא:) אמרינן דנוי ותכשיטי עבודת כוכבים אסורין ועוד כי משני נוי מיהא איכא פירש רש"י ואם היה רחיצה נוי לעבודת כוכבים אע"ג דלא מיתסר מרחץ בהנאה מיהא אסור לנו ליפותה ואינו נראה לר"י שהרי לא היה מקשה אותו הגמון אלא מפני שהיה נהנה מן העבודת כוכבים אפילו אינו נוי אלא הכי פריך כי נמי עשאו לנוי ונתנו לעבודת כוכבים מאי הוי והתנן וכו' דודאי נוי ותכשיט לעבודת כוכבים לא היו האוי מרחץ ליאסר כדיו נוי עבודת כוכבים ותכשיטיה אלא כדיו צית הוא ומסיק נהי דאיתסורי לא מיתסר המרחץ מן המורה דהוי כאומר צית זה לעבודת כוכבים מכל מקום מדרבנן מיהא יש לו לאסור ליהנות משום איסור נוי ולכן אם היה מרחץ נעשה לשם אפרודיטי לא היה ר"ג נהנה ממנה:

כל הצלמים פרק שלישי עבודה זרה

מתני' פרוקלוס. מין עובד כוכבים **היה: אפרודיטי. שם** עבודת

כוכבים והמרחץ עומד צהנרה: אין **משיבין**. דברי תורה במרחץ לפי שאדם עומד ערום: **היא צאה צגצולי**. שהמרחץ קודם לה והמרחץ נעשה לכל הצא ^(א) למרחץ ולא כל הימנה שההא גזולת את הרצים: **ועוד תשובה אחרת אין אנו אומרים נעשה מרחץ נוי לאפרודיטי.**

דמרחץ לאו דבר נוי הוא אלא נעשה אפרודיטי נוי למרחץ נמצא שהיא משמשתו והיא טפלה והוא עיקר: **ציב** חרץ העשוי צקרקע להוציא שופצין לרה"ר: **לא נאמר**. בתורה לאסור אלא אלהיהם דכתיב ^(א) אדז תאצדון וגו': **גב'ו** ויפיו עיני הכי דאהדר ליה במרחץ והלא אין משיבין במרחץ ^(א) ואסור לאמרן בלשון חול צבית המרחץ שאע"פ שאינה בלשון הקדש לא נפקי מקדושתיהו: **גנוזה**. כלומר דחכו בקש: **ואני אומר**. ר' חמא קאמר לה ופליגא אדרי' הושיא רביה: **וכי צא צגצולה**. כלומר ואפילו קדמה עבודת כוכבים למרחץ מאי איכפת לן: **שלא בטובה**. שלא יחזיק טובה לכומרים ובהנאה לא מיתסר כדאמרין לקמן אין הקדש לעבודת כוכבים עד שקריצו לפניו בתקרובת: **דבטובה אחרים**. שהיה חשוב וטובה היא להם כשהוא נהנה מהן הלכך אי לאו מרחץ קודם הוה אסור כל הני" ^(ב) ואני אומר אינה גנוזה. ^(ג) מילתא דרבי חמא צר יוסף קא מפרשי: **גיררה**. צטיט וצלואה לא צטלה. לקמן ^(דף נג:) נפקא לן מוהיה כי ייעצו והתקנף וקלל

צמלכו ^(ד): **שאין הקדש לעבודת כוכבים**. צאמירה עד שיקריצנה לפניה בתקרובת: **נוי מיהא איכא**. אי הוה רחיצה נוי לעבודת כוכבים אסור לייפות עבודת כוכבים אף על גז דאיתסורי לא מיתסר מרחץ בהנאה:

מתני'

בגבולי וכי בא בגבולה מאי הוי והתנן ^(ז) עבודת כוכבים שיש לה מרחץ או גינה נהנין מהן שלא בטובה ואין נהנין מהן בטובה ואני אומר אינה גנובה שלא בטובת רבן גמליאל כבטובת אחרים דמי רב שימי בר חייא אמר גנובתה מהכא דקאמר לו זו עומדת על הביב וכל אדם משתינין בפניה וכי משתינין בפניה מאי הוי והתנן ^(ח) רק בפניה השתיין בפניה גיררה וזרק בה את הצואה הרי זו אינה במילא ואני אומר אינה גנובה התם לפי שעתא הוא רתח עלה והדר מפייס לה הכא כל שעתא ושעתא בולזולה קיימא רבה בר עולא אמר גנובתה מהכא דקאמר ליה אין אומרין נעשה מרחץ נוי לאפרודיטי אלא נעשה אפרודיטי נוי למרחץ וכי ^(י) אמר נעשה מרחץ לאפרודיטי נוי מאי הוי והתניא ^(י) האומר בית זה לעבודת כוכבים ^(כ) זה לעבודת כוכבים לא אמר אלא אמר איתסורי לא מיתסר נוי מיהא איכא:

מתני'

בגבולי וכי בא בגבולה מאי הוי והתנן ^(ז) עבודת כוכבים שיש לה מרחץ או גינה נהנין מהן שלא בטובה ואני אומר אינה גנובה שלא בטובת רבן גמליאל כבטובת אחרים דמי רב שימי בר חייא אמר גנובתה מהכא דקאמר לו זו עומדת על הביב וכל אדם משתינין בפניה וכי משתינין בפניה מאי הוי והתנן ^(ח) רק בפניה השתיין בפניה גיררה וזרק בה את הצואה הרי זו אינה במילא ואני אומר אינה גנובה התם לפי שעתא הוא רתח עלה והדר מפייס לה הכא כל שעתא ושעתא בולזולה קיימא רבה בר עולא אמר גנובתה מהכא דקאמר ליה אין אומרין נעשה מרחץ נוי לאפרודיטי אלא נעשה אפרודיטי נוי למרחץ וכי ^(י) אמר נעשה מרחץ לאפרודיטי נוי מאי הוי והתניא ^(י) האומר בית זה לעבודת כוכבים ^(כ) זה לעבודת כוכבים לא אמר אלא אמר איתסורי לא מיתסר נוי מיהא איכא:

מתני'

כוכבים אסור לשכור מהם ואם היו מעלין שכר למדינה אע"ג שהן ^(י) לאורך עבודת כוכבים מותר גנאין של עבודת כוכבים אסור ליתן להם אם היו מעלין שכר למדינה אע"ג שהיא לאורך עבודת כוכבים מותר: **וב'י** ^(ב) נעשה מרחץ נוי לעבודת כוכבים מאי הוי. וקשה דהא לקמן ^(דף נא:) אמרינן דנוי ותכשיטי עבודת כוכבים אסורין ועוד כי משני נוי מיהא איכא פירש רש"י ואם היה רחיצה נוי לעבודת כוכבים אע"ג דלא מיתסר מרחץ בהנאה מיהא אסור לנו ליפותה ואינו נראה לר"י שהרי לא היה מקשה אותו הגמון אלא מפני שהיה נהנה מן העבודת כוכבים אפילו אינו נוי אלא הכי פריך כי נמי עשאו לנוי ונתנו לעבודת כוכבים מאי הוי והתנן וכו' דודאי נוי ותכשיט לעבודת כוכבים לא היו האוי מרחץ ליאסר כדיו נוי עבודת כוכבים ותכשיטיה אלא כדיו צית הוא ומסיק נהי דאיתסורי לא מיתסר המרחץ מן המורה דהוי כאומר צית זה לעבודת כוכבים מכל מקום מדרבנן מיהא יש לו לאסור ליהנות

משום איסור נוי ולכן אם היה מרחץ נעשה לשם אפרודיטי לא היה ר"ג נהנה ממנה:

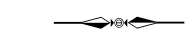
מתני'

מתני'

אלהיהם

מסורת הש"ס

(א) צריט כד: שבת מ: קג. קדושין לג. וצחים קכ.; **(ב)** מלת צריי או צריי על האמורא לא נמצא עד הנה ובהר"ן הכי איתא אמר רבי חמא צר יוסי א"ר הושעיא תשובה וכו' ועמ"ש בסנהדרין ח: על הגליון.; **(ג)** ומעלה ל:.; **(ד)** לקמן נא.; **(ה)** לקמן נג.; **(ו)** [מסופתא ספ"ו מוספתא תמורה פ"ד ה"א]; **(ז)** [בס"א: כרס]; **(ח)** בס"א: מין גיה.; **(ט)** [דברים יב, י (עי' רש"ש,)] **(כ)** שריך לעיל עיי' צס' ל"ס, **(ל)** [ושעיה ח,]

תורה אור השלם

1. ולא ידבק בידך מאומה מן החרם למען ישוב ין מרחץ אפו ונתן קר רחמים ורחמך ויהרף באשר נשבע לאבתך: דברים יג יח
2. אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים אשר אתם ירשים אתם את אֱלֹהֵיהֶם על הָהָרִים הָרְחֵמִים וְעַל הַגְּבוּעוֹת וְתַחַת כָּל עֵץ דְּרָבִים יב ב

גליון הש"ס

מתני' אני לא בארי בגבולה. עיין צטורי אכן מגינה דף ק ע"צ ד"ה אין מוסרין:

הגהות הב"ח

(א) במשנה אמר לו כחננ' כמורמסך ולא ידבק וכו' ודיו עומדת: **(ב)** גב' אמר רבי חמא צר יוסף אמר רבי אושעיא בריבי פטובה גנובה: **(ג)** שם אין כל עומדת בכך אבבי אמר גנובתה: **(ד)** שם וכו' אומרים נעשה מרחץ נוי לאפרודיטי מאי הוי: **(ה)** רש"י ד"ה היא צאה וכו' לכל הצא לרחוץ ולא כל הימנה: **(ו)** ד"ה ויחכי וכו' במרחץ דברי קדוש: **(ז)** ואסור לאמרין בלשון: **(ח)** תוב' ד"ה תשובה וכו' כלומר עלזמה ומסוקה: **(ט)** ד"ה נתנין וכו' שאין צריך להחזיק טובה: **(ע)** בא"ד לקמן פרק ר' ישמעאל דהיכא דליכא לאחרים: **(י)** בא"ד אע"ג שהן עושין לאורך עבודת כוכבים מותר גבאין של עבודת כוכבים: **(כ)** ד"ה וכו' אומרים נעשה:

מוסף רש"י

תשובה גנובה. כלומר לא היסה מעלייתה (מעירה א). נהנין מהן שלא בטובה. שלא יעלו שכר לטומרים. דאין הקדש לעבודת כוכבים (לקמן נא.). רק בפניה כו' אינה במילא. דלפוס שעתא רתח עלה והדר פלח לה (לקמן נג.).